

Nastroje na rynku pracy we wrześniu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Sytuacja w zakładach pracy.....	1
Oceny	1
Przewidywania.....	3
Poczucie zagrożenia bezrobociem.....	6
Sytuacja na lokalnych rynkach pracy.....	8

We wrześniowym¹ badaniu – jak co miesiąc – Polacy wyrazili swoją opinię na temat rynku pracy. Zbadaliśmy obecną i przewidywaną sytuację zawodową osób pracujących, a także ich poczucie zagrożenia bezrobociem. O opinię na temat sytuacji na lokalnych rynkach pracy zapytaliśmy wszystkich dorosłych respondentów.

SYTUACJA W ZAKŁADACH PRACY

Oceny

Pracujący zarobkowo najczęściej (59%) pozytywnie oceniają aktualną sytuację w swoich zakładach pracy – 49% określa ją jako dobrą, a 10% jako bardzo dobrą. Więcej niż co ósmy ankietowany negatywnie postrzega warunki w swoim miejscu pracy (12%), z czego 10% twierdzi, że są one złe, a 2%, że bardzo złe. Blisko czterech na dziesięciu respondentów (27%) sytuację w swoim zakładzie pracy ocenia jako ani dobrą, ani złą.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (401) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

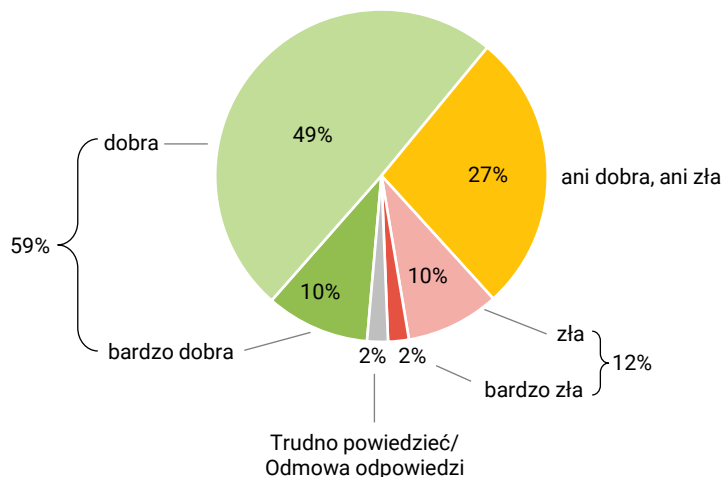
We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 4 do 14 września 2023 roku na próbie liczącej 1073 osoby (w tym: 62,7% metodą CAPI, 23,4% – CATI i 13,9% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

CBOS

RYS. 1. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:

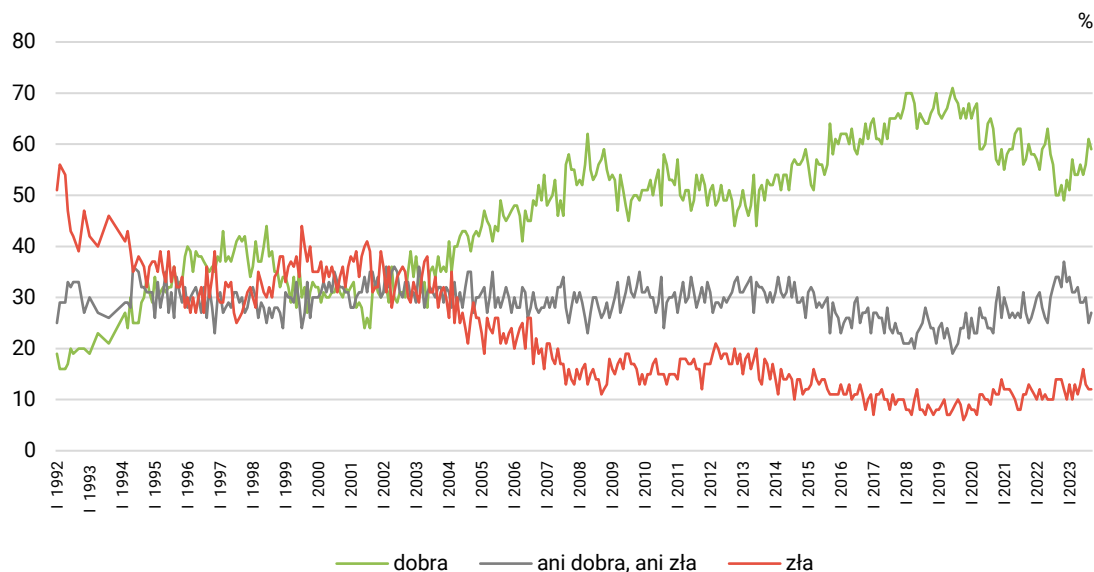
ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORĄŻ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=605)

W porównaniu z sierpniem odnotowaliśmy niewielkie pogorszenie ocen aktualnej sytuacji w zakładach pracy – o 2 punkty procentowe spadł odsetek pracujących, którzy uważają, że sytuacja w ich miejscach pracy jest dobra, i o 2 punkty przybyło postrzegających ją jako ani dobrą, ani złą. Odsetek badanych negatywnie oceniających sytuację w zakładach pracy nie zmienił się.

CBOS

RYS. 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?*
Czy jest ona:

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 1

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów pracujących zarobkowo* według terminów badań													
	2022					2023								
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
N*	595	637	583	591	568	588	564	553	610	596	597	561	580	605
	w procentach													
– dobra	50	50	52	49	53	51	57	54	54	56	54	56	61	59
– ani dobra, ani zła	34	34	32	37	33	34	31	31	32	29	29	30	25	27
– zła	14	14	14	12	10	13	10	13	11	13	16	13	12	12
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	2	2	2	2	4	2	3	2	3	2	1	1	3	2

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Postrzeżenie obecnej sytuacji w zakładach pracy wyraźnie zależy od oceny własnych warunków materialnych. Im lepiej badani postrzegają własne warunki materialne, tym lepiej oceniają sytuację w swoich zakładach pracy, i odwrotnie – im gorszy ogląd własnych warunków materialnych, tym mniejsze zadowolenie z sytuacji w miejscu pracy.

Opinie badanych pracujących w różnych sektorach na temat bieżącej sytuacji w ich zakładach są zróżnicowane. Największy odsetek osób oceniających obecną sytuację w swojej firmie jako dobrą znajdziemy wśród zatrudnionych w sektorze prywatnym poza rolnictwem (61%) oraz wśród pracowników instytucji państwowych lub publicznych (60%). Nieco mniej zadowolonych notujemy w spółkach właścicieli prywatnych i państwa (58%). Co piąty badany pracujący w sektorze prywatnych gospodarstw rolnych (20%) negatywnie ocenia obecną sytuację w swoim miejscu pracy.

Biorąc pod uwagę grupy społeczno-zawodowe, można stwierdzić, że najwięcej niezadowolonych z obecnej sytuacji w zakładach pracy jest wśród uczniów i studentów (41%). Natomiast do wyróżniających się pozytywną oceną w tej kwestii należą przedstawiciele średniego personelu i technicy (67%) oraz robotnicy wykwalifikowani (64%) – zob. tabelę aneksową 1.

Przewidywania

Nieznacznie pogorszyły się również wrześniowe prognozy dotyczące ewentualnych zmian sytuacji w zakładach pracy w ciągu najbliższego roku. W porównaniu z poprzednim pomiarem zwiększył się odsetek nieoczekujących zmian w najbliższym czasie (58%, wzrost o 2 punkty procentowe) i ubyło pracujących, którzy spodziewają się poprawy (19%, spadek o 3 punkty). Odsetek pracowników obawiających się pogorszenia nie zmienił się (12%).

RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=605)

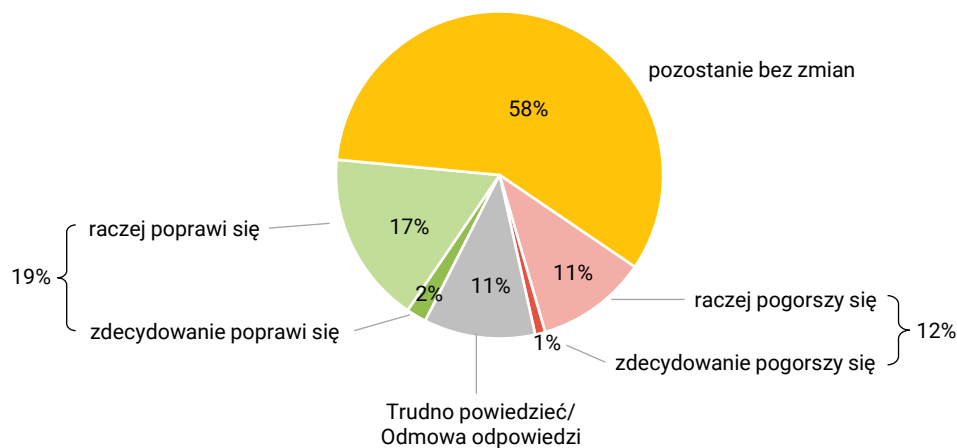
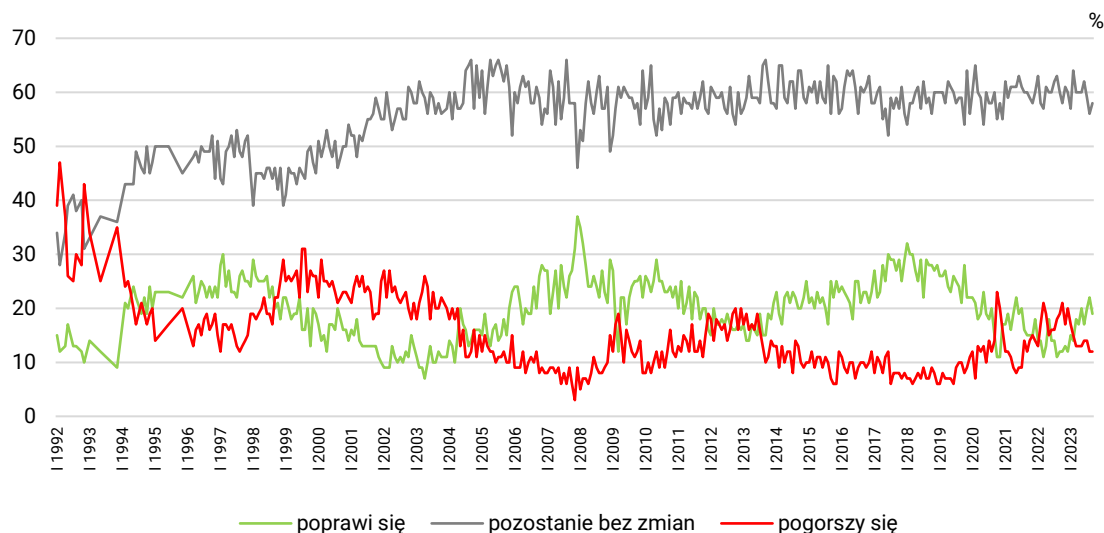

TABELA 2

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów pracujących zarobkowo* według terminów badań													
	2022					2023								
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
N*	595	637	583	591	568	588	564	553	610	596	597	561	580	605
	w procentach													
– poprawi się	11	12	12	13	12	15	14	18	17	20	17	20	22	19
– pozostanie bez zmian	63	60	58	61	60	57	64	60	60	60	62	59	56	58
– pogorszy się	18	19	21	17	20	17	15	13	13	13	14	14	12	12
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	8	9	9	9	8	11	7	9	9	7	7	7	11	11

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy*:

* Odpowiedzi respondentów pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Przewidywania dotyczące sytuacji w zakładach pracy respondentów w ciągu najbliższego roku są skorelowane z oceną obecnych warunków pracy. Badani określający aktualną sytuację w swoim zakładzie pracy jako dobrą najczęściej uważają, że w ciągu następnych dwunastu miesięcy nie ulegnie ona zmianie (63%) albo wręcz się poprawi (24%). Ankietowani źle oceniający bieżące warunki pracy najczęściej twierdzą, że w najbliższym czasie sytuacja się pogorszy (40%) albo nie zmieni się (29%). Wśród tych, którzy uważają, że aktualna kondycja ich zakładu pracy jest ani dobra, ani zła, najliczniejszą grupę stanowią prognozujący brak zmian w ciągu najbliższego roku (62%).

TABELA 3

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy *:	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:		
	dobra	ani dobra, ani zła	zła
	procentowanie w kolumnach		
– poprawi się	24	13	14
– pozostanie bez zmian	63	62	29
– pogorszy się	5	14	40
Trudno powiedzieć/Odmowa odpowiedzi	8	11	17

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin (N=605)

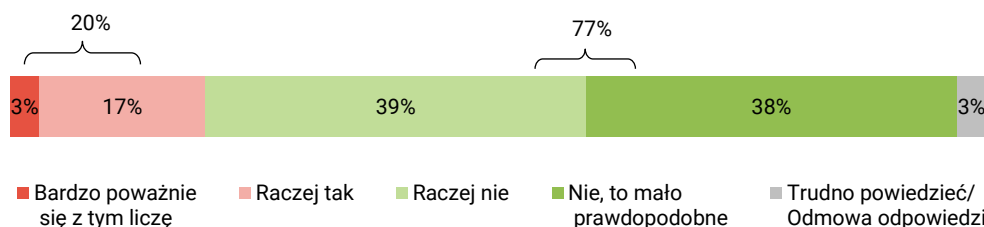
POCZUCIE ZAGROŻENIA BEZROBOCIEM

Większość badanych uważa, że utrata obecnej pracy raczej się im nie przytrafi (39%) lub jest mało prawdopodobna (38%) – łącznie stanowi to 77% wszystkich pracujących. Zaledwie 3% pracowników bardzo poważnie liczy się z utratą zatrudnienia, a 17% ma to na względzie, ale w niewielkim stopniu – w sumie 20% badanych, którzy pracują, w jakimś stopniu obawia się utraty pracy.

CBOS

RYS. 5. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=605)

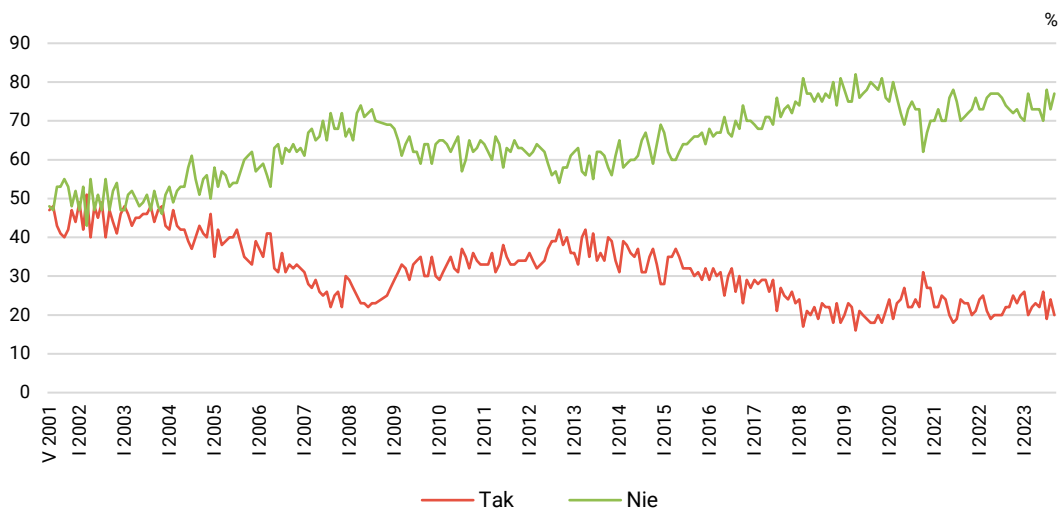
We wrześniu zmniejszyło się poczucie zagrożenia utratą pracy (zwolnienia, bankructwa, likwidacji zakładu pracy, gospodarstwa itp.). W porównaniu z sierpniem przybyło pracujących zarobkowo, którzy nie biorą pod uwagę utraty obecnego zatrudnienia (wzrost o 4 punkty procentowe), i ubyło tych, którzy liczą się z możliwością utraty pracy (spadek również o 4 punkty).

TABELA 4

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób pracujących zarobkowo* według terminów badań													
	2022					2023								
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	N=595	N=637	N=583	N=591	N=568	N=588	N=564	N=553	N=610	N=596	N=597	N=561	N=580	N=605
	w procentach													
Bardzo poważnie się z tym liczę	5	6	5	6	6	7	5	6	6	6	7	6	6	3
Raczej tak	17	16	20	17	19	19	15	16	17	16	19	13	18	17
Raczej nie	38	43	39	41	37	38	44	41	39	38	40	40	39	39
Nie, to mało prawdopodobne	36	30	33	32	34	32	33	32	34	35	30	38	34	38
Trudno powiedzieć/Odmowa odpowiedzi	4	5	3	4	4	4	3	4	4	5	4	3	3	3

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

RYS. 6. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?*

Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Bardzo poważnie się z tym liczę” i „Raczej tak” (Tak) oraz „Nie, to mało prawdopodobne” i „Raczej nie” (Nie). Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Podobnie jak w poprzednich miesiącach zmienną, która najbardziej różnicuje poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia i zagrożenia bezrobociem jest ocena obecnej sytuacji w zakładzie pracy. Najwięcej badanych, którzy liczą się z utratą obecnej pracy, znajdujemy wśród określających bieżącą sytuację w swoim zakładzie pracy jako złą (45%), ale jednocześnie warto podkreślić, że większość z nich nie liczy się z możliwością zwolnienia (52%). Natomiast pracownicy oceniający sytuację w swoim zakładzie pracy jako dobrą lub ani dobrą, ani złą częściej niż inni nie biorą pod uwagę możliwości utraty zatrudnienia (odpowiednio 85% i 74%).

TABELA 5

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	procentowanie w kolumnach			
Tak	13	24	45	42
Nie	85	74	52	16
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	2	3	3	42

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin (N=605)

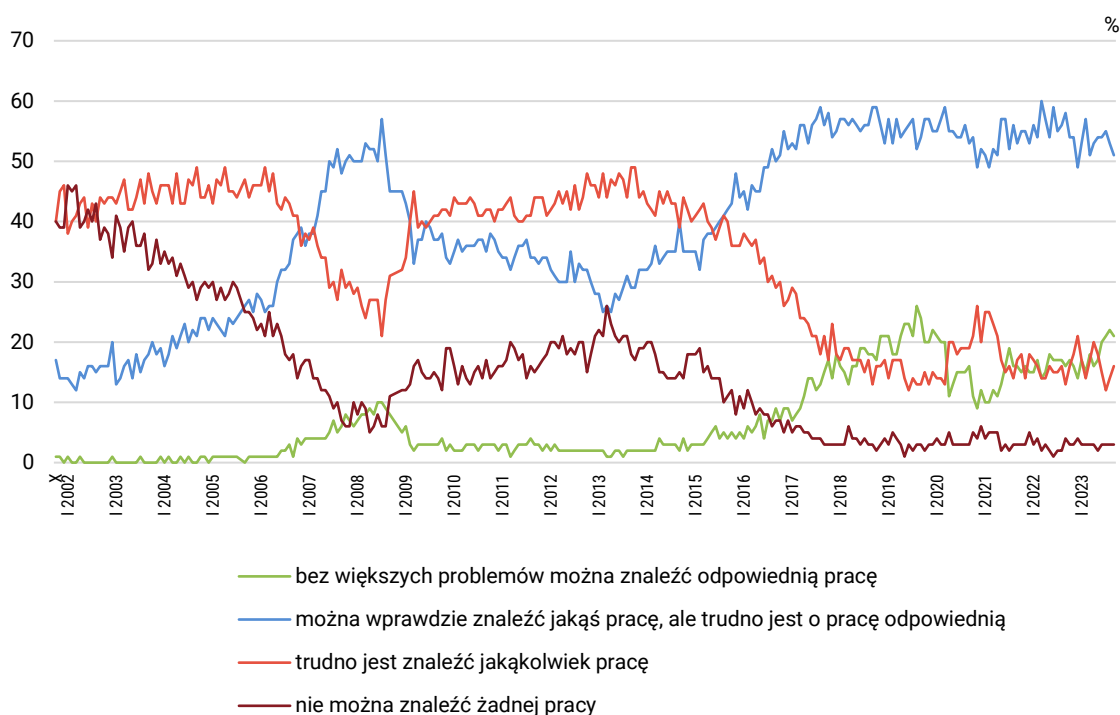
Na tle pracujących w innych sektorach w tym miesiącu najwyższym poczuciem bezpieczeństwa zatrudnienia wyróżniają się pracownicy prywatnych gospodarstw rolnych (92%) – aż 69% procent z nich uważa, że utrata pracy w ich wypadku jest mało prawdopodobna, a 23% raczej nie bierze takiej możliwości pod uwagę. Natomiast większe niż przeciętne zagrożenie bezrobociem odczuwają pracownicy spółek właścicieli prywatnych i państwa (31% liczy się z możliwością utraty obecnej pracy: 28% raczej się z tym liczy, a 3% bardzo poważnie bierze pod uwagę taką możliwość) – zob. tabelę aneksową 3.

SYTUACJA NA LOKALNYCH RYNKACH PRACY

W porównaniu z sierpniem widoczne jest niewielkie pogorszenie w ocenach sytuacji na lokalnych rynkach pracy. Wśród ogółu dorosłych Polaków przybyło osób skarżących się na trudności w znalezieniu pracy w ich miejscu zamieszkania lub okolicy (19%, wzrost o 2 punkty procentowe), a ubyło uważających, że można ją znaleźć lokalnie (72%, spadek o 3 punkty). Brak umiejętności jednoznacznej oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy wskazało 9% respondentów (bez zmian).

CBOS

RYS. 7. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie*:

* Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 6

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2022					2023								
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach													
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	17	16	17	16	14	17	15	18	16	17	20	21	22	21
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	56	58	54	54	49	53	57	51	53	54	54	55	53	51
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	16	13	16	18	21	17	14	17	20	18	15	12	14	16
– nie można znaleźć żadnej pracy	2	4	3	3	4	3	3	3	3	2	3	3	3	3
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	9	9	10	9	11	9	11	11	8	9	9	9	9	9

Postrzeganie sytuacji na lokalnych rynkach pracy zależy od wybranych zmiennych społeczno-demograficznych. Jest ono w dużym stopniu skorelowane z oceną własnych warunków materialnych badanych. Widoczny jest także wpływ poglądów politycznych – im bardziej na prawo na osi lewica-centrum-prawica sytuują się ankietowani, tym częściej uważają, że znalezienie pracy w najbliższej okolicy jest możliwe, i odwrotnie – im bliżej lewego końca skali, tym więcej ocen negatywnych.

Brak większych problemów ze znalezieniem odpowiedniej pracy na rynku lokalnym częściej deklarują mężczyźni (25%) niż kobiety (18%), a także mieszkańcy co najmniej półmilionowych miast (35%) i pracujący na własny rachunek (35%). Trudności ze znalezieniem jakiegokolwiek pracy częściej niż przeciętnie zgłaszają bezrobotni (37%) oraz osoby zajmujące się domem (23%) – zob. tabelę aneksową 4.

We wrześniu wzrosło poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia. Nieznacznie pogorszyły się oceny aktualnej sytuacji w zakładach pracy oraz jej prognozy. Niewielki pesymizm widoczny jest również w postrzeganiu przez pracujących zarobkowo sytuacji na lokalnych rynkach pracy.

Opracowała

Edyta Umańska